

Praní – Odborné ošetření prádla ze zdravotnických zařízení a zařízení sociálních služeb**OS 80-01**

Vydávání oborových specifikací Textilním zkušebním ústavem (Centrum technické normalizace) bylo odsouhlaseno na zasedání správního výboru a dozorcí rady Asociace textilního-oděvního-kožedělného průmyslu dne 1. 9. 2009 a na zasedání předsednictva Asociace prádelen a čistíren ČR dne 10. 9. 2009.

Souvisící normy a technické specifikace

ČSN EN 14065 (80 0876) Textilie – Postupy praní textilií – Kontrolní systém biokontaminace

Souvisící právní předpisy

Vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 306/2012 Sb., o podmínkách předcházení vzniku a šíření infekčních onemocnění a o hygienických požadavcích na provoz zdravotnických zařízení a ústavů sociální péče

Nahrazení předchozích OS

OS 80-01 z června 2020 nahrazuje OS 80-01 z května 2016.

Změny oproti předchozímu vydání

- požadavek na počet kontrolních klůčků podle velikosti prádelny odkazem na OS 80-04 Praní – Hodnocení kvality praní – Vliv praní na textilie;

Údaje o projednání

Tato OS 80-01 z června 2020 byla projednána se zainteresovanými stranami, kterými jsou:

- Asociace prádelen a čistíren ČR
- Asociace textilního-oděvního-kožedělného průmyslu
- Společnost nemocniční epidemiologie a hygieny
- Česká společnost pro sterilizaci
- Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR

Vypracování oborové specifikace

Zpracovatel: Centrum technické normalizace, Textilní zkušební ústav, s.p., IČO: 00013251,

Ing. Lubomír Prokop, Ing. Václav Štika

Obsah

1	Předmět.....	3
2	Citované dokumenty.....	3
3	Termíny a definice.....	3
4	Provozní požadavky.....	3
4.1	Provoz prádelny.....	3
4.2	Personální oblast.....	4
4.3	Použité prádlo.....	4
4.4	Praní prádla.....	4
4.5	Čisté prádlo.....	5
4.6	Hygienická opatření.....	5
5	Kontroly.....	6
5.1	Hygienicko-epidemiologická kontrola.....	6
5.2	Provozní kontroly.....	7
5.3	Kontrola kvality praní.....	7
5.4	Dodržování předepsaných parametrů technologických postupů.....	7
5.5	Kontrola dezinfekční účinnosti pracích procesů.....	7
	Příloha A (informativní).....	8
	Příloha B (informativní).....	9

1 Předmět

Oborová specifikace stanovuje pravidla a požadavky na proces praní prádla a jeho distribuci mezi prádelnou a zdravotnickým zařízením nebo zařízením sociálních služeb.

Provoz prádelny splňující požadavky této specifikace splňuje také podmínky pro praní prádla ze zdravotnických zařízení a zařízení sociálních služeb podle přílohy 5 vyhlášky Ministerstva zdravotnictví č. 306/2012 Sb.

2 Citované dokumenty

OS 80-04 Praní – Hodnocení kvality praní – Vliv praní na textilie

OS 80-05 Praní – Hygienicko-epidemiologické kontroly v prádelně

3 Termíny a definice

3.1

prádelna

právní subjekt s předmětem činnosti praní prádla (CZ-NACE 96.01)

3.2

provoz prádelny

část prádelny definovaná místně/prostorově vybavená technologií určenou pro praní zdravotnického prádla a prádla ze zařízení sociálních služeb

3.3

doporučená hodnota

hodnota, při jejímž překročení je prádelna povinna zavést nápravná opatření, o jejichž účinnosti informuje písemně kontrolora

4 Provozní požadavky

4.1 Provoz prádelny

4.1.1 Organizace provozu

Provoz prádelny musí být rozdělen stavebně a funkčně na „nečistou“ a „čistou“ stranu, z nichž každá má svůj vlastní vchod. Za nečistou stranu se považuje prostor pro sběr, třídění a plnění praček použitým prádlem.

Při manipulaci prádlem v prádelně i při transportu se manipulační a dopravní cesty čistého a použitého prádla nesmí křížit.

Personál pracující na nečisté straně prádelny nesmí během pracovní směny přecházet na čistou stranu. Pokud to organizace práce vyžaduje, používá se hygienický filtr (personální propust) s blokadou dveří, vybavená místem k mytí a dezinfekci rukou a k výměně pracovního oděvu. Dveře vycházející z tohoto prostoru musí být uzpůsobeny tak, aby bylo možné jejich otevření pouze do jedné strany provozu (nesmí dojít k současnému otevření dveří vedoucích do „čisté“ a do „nečisté“ strany provozu).

4.1.2 Větrání

Musí být zajištěno větrání prostor, a to odděleně pro čistou a nečistou stranu. Výměna vzduchu mezi čistou a nečistou stranou provozu musí být minimalizována dělicí stěnou, případně propustmi podle bodu 4.1.1. Vhodný je přetlak na čisté straně.

4.1.3 Zařízení pro dezinfekci kontejnerů a přepravních vozíků

V provozu prádelny musí být zřízeno zařízení pro dezinfekci kontejnerů a přepravních vozíků, a to mimo prostor, ve kterém je prováděna očista personálu, výměna pracovních oděvů a jejich uchovávání. Zde vydezinfikované kontejnery a přepravní vozíky je možné použít v čisté části provozu.

4.1.4 Sociální zařízení

V provozu prádelny musí být zřízena šatna sloužící k uchovávání osobního šatstva a odpočinková místnost, ve které musí být umožněno uchovávání potravin a nápojů.

4.1.5 Sanitární zařízení

Je vhodné mít k dispozici toalety a prostory na mytí a dezinfekci rukou odděleně pro pracovníky "čisté" a "nečisté" strany provozu.

4.1.6 Hygienický plán

Pro provoz prádelny musí být zpracován hygienický plán pro úklid a dezinfekci zahrnující čistou a nečistou stranu provozu prádelny, technologická zařízení, prostory expedice, expediční vozidla a sociální a sanitární zařízení. Plán musí obsahovat následující údaje:

- předmět úklidu a dezinfekce;
- četnost prováděných činností;
- způsob provádění činností;
- názvy používaných dezinfekčních prostředků vč. jejich koncentrace a doby expozice;
- osoby či funkce, které činnosti provádějí.

POZNÁMKA: Příklad hygienického plánu je uveden v příloze A.

4.2 Personální oblast

Musí být určena osoba zodpovědná za kontrolu a dodržování všech technologických postupů.

Musí být určena osoba zodpovědná za dodržování hygienických pravidel dle hygienického plánu. K jejím povinnostem patří i pravidelné školení ostatního personálu z hlediska hygienických opatření. O školení personálu musí být vedeny záznamy.

4.3 Použité prádlo

4.3.1 Příjem použitého prádla

Použité prádlo ze zdravotnických zařízení nebo zařízení sociálních služeb musí být skladováno, přepravováno a přebíráno v dostatečně odolných a pevných nádobách nebo obalech (např. textilních pytlích, polyethylenových pytlích s minimální tloušťkou fólie 0,08 mm, kontejnerech apod.).

Mokrý prádlo smí být skladováno, přepravováno a přebíráno pouze v nepropustných obalech.

4.3.2 Skladování použitého prádla

Použité prádlo ze zdravotnických zařízení nebo zařízení sociálních služeb musí být skladováno odděleně od ostatního prádla. Doba skladování by měla být co nejkratší.

4.3.3 Třídění

Systém třídění prádla a značení obalů podle obsahu se smluvně dohodne mezi zdravotnickým zařízením nebo zařízením sociálních služeb a prádelnou. Při manipulaci s použitým prádlem personál používá ochranné pomůcky a dodržuje postupy podle hygienického plánu.

4.3.4 Pracoviště

Pracoviště použitého prádla musí být zařízeno účelně a přehledně, aby umožnilo racionální průběh manipulace a praní při zachování pořádku a čistoty.

4.4 Praní prádla

4.4.1 Technologická voda

Voda použitá k praní musí být upravena tak, aby nemohla negativně ovlivnit kvalitu praní. Pokud voda není měkká, musí se upravovat ve vhodném zařízení.

POZNÁMKA Je vhodné, aby hodnota tvrdosti vody použité k praní byla $\leq 0,5$ mmol/l Ca (≤ 3 °N) a hodnoty obsahu kovů: $\leq 0,1$ mg/l železa, $\leq 0,03$ mg/l manganu a $\leq 0,05$ mg/l mědi.

4.4.2 Prací stroje

Prací stroje musí mít plnicí otvor na nečisté straně prádelny a vyprazdňovací otvor na čisté straně prádelny. Používané prací stroje musí mít funkční všechny řídicí, regulační a kontrolní prvky. Musí také umožňovat bezproblémový odběr vzorku lázně.

Po skončení pracovního dne se musí v souladu s hygienickým plánem čistit a dezinfikovat všechny plochy a části zařízení, které přicházejí do styku s prádlem.

4.4.3 Průběh praní

Technologické postupy musí být viditelně umístěny u pracích strojů a musí mít uvedeny tyto parametry:

- náplň pracího stroje;
- poměr lázně;
- teploty lázni;
- časy technologických kroků;
- dávkování pracích, pomocných, bělicích, dezinfekčních a neutralizačních prostředků;
- způsob máchání.

V případě programového řízení musí být technologické postupy uloženy v paměti zařízení.

Za dodržování technologických postupů musí být odpovědná obsluha pracího stroje.

Při praní zdravotnického prádla nebo prádla ze zařízení sociálních služeb musí provoz prádelny používat výhradně dezinfekční prací postupy. Se zdravotnickým prádlem nebo prádlem ze zařízení sociálních služeb nesmí být současně v jedné náplni sólo strojů resp. v jedné komoře kontinuální linky práno nezdravotnické prádlo.

4.4.4 Požadavky na kvalitu praní

Výsledná kvalita praní musí odpovídat požadavkům pro prádlo ze zdravotnických zařízení nebo zařízení sociálních služeb uvedeným v kapitole 8, OS 80-04. Kvalitu praní musí prádelna kontrolovat pomocí kontrolních klůčků ve spolupráci s akreditovanou zkušební laboratoří. Jejich počet se řídí podle denního množství vypraného prádla a je uveden v OS 80-04 Praní – Hodnocení kvality praní – Vliv praní na textilie.

4.5 Čisté prádlo

4.5.1 Sušení

Všechny regulační a kontrolní přístroje na sušičkách musí být funkční. Technologické postupy musí být dostupné u sušiček a musí mít uvedeny teploty, časy a poměry plnění. V případě programového řízení musí být technologické postupy uloženy v paměti zařízení.

Vlhké prádlo se dál bezprostředně zpracovává.

4.5.2 Žehlení a dokončování

Všechny regulační a kontrolní přístroje na strojích musí být funkční. U strojů musí být viditelně umístěny technologické postupy a musí mít uvedeny zejména parametry žehlení. V případě programového řízení musí být technologické postupy uloženy v paměti zařízení.

Vlhké prádlo se dál bezprostředně zpracovává.

4.5.3 Skladování

Uskladnění čistého a vyžehleného prádla musí být přehledné. Skladovací prostory a plochy musí být pravidelně čištěny a dezinfikovány podle hygienického plánu.

4.5.4 Expedice čistého prádla

Ložné prostory vozidel musí mít uzavřenou konstrukci, musí umožnit snadné čištění a dezinfekci, které se provádí v souladu s hygienickým plánem. Řidiči transportních vozidel musí nosit pracovní oblečení, o které se musí pravidelně starat v souladu s hygienickým plánem.

Prádlo musí být převáženo tak, aby nedošlo k poškození obalu.

4.6 Hygienická opatření

4.6.1 Prostory

Podlahy, stěny, pracovní plochy a vnější plochy zařízení a strojů musí dovolovat mokré čištění a dezinfekci. Podlahy pracovních prostor se musí dezinfikovat podle hygienického plánu a nejméně jednou týdně čistit mechanicky za vlhka.

Sanitární a společné místnosti musí být udržovány v čistotě. Čištění a dezinfekce se musí řídit hygienickým plánem.

K zabránění vzniku selekce, případně rezistence mikroorganismů je nutno střídat dezinfekční přípravky s různými aktivními látkami.

4.6.2 Technologická voda

Provoz prádelny musí udržovat technologické zařízení pro úpravu a skladování technologické vody tak, aby voda nebyla zdrojem rekontaminace prádla.

4.6.3 Technologická a manipulační zařízení

Základní úklid se provádí denně, dezinfekce podle hygienického plánu. 1krát týdně se musí provádět sanitační úklid a to včetně přepravních zařízení, nádob, míst na odkládání, polic t.j. veškerých ploch, které přicházejí do styku s prádlem.

4.6.4 Personál

Zaměstnanci pohybující se na "nečisté" straně provozu musí mít pracovní oblečení barevně odlišené od pracovního oblečení pracovníků na "čisté" straně provozu. Toto oblečení se musí měnit podle hygienického plánu.

Personál musí provádět dezinfekci rukou zvláště po použití toalety, dodržovat hygienické předpisy zvláště při přechodu mezi "čistou" a "nečistou" stranou provozu. Při opuštění "nečisté" strany musí být ochranné oblečení vyměněno a musí být vydezinfikovány ruce. Na "čisté" a "nečisté" straně, na toaletách, v umývárkách a šatnách musí mít personál příležitost k umytí a osušení rukou (teplá voda, prostředky na mytí, jednorázové ručníky nebo ručníky střídané podle hygienického plánu) a jejich dezinfekci (dávkovače dezinfekčních prostředků).

Na "nečisté" i "čisté" straně provozu je zakázáno jíst, pít a kouřit mimo vyhrazené prostory. Upřesnění musí být uvedeno v dokumentovaných pravidlech.

4.6.5 Manipulace s čistým prádlem

Čisté prádlo se při přepravě chrání před znečištěním a druhotnou kontaminací vhodným obalem. Použit lze obaly vhodné k praní nebo obaly na jedno použití. Prádlo se přepravuje v přepravních kovových vozících nebo klecových kontejnerech. Přepravníky a zásobníky se čistí a desinfikují vždy před použitím nejméně jedenkrát denně. Prádlo se převáží tak, aby nedošlo k poškození obalu a ke křížení čistého a nečistého provozu.

Čisté prádlo se skladuje v čistých a pravidelně desinfikovaných skříních nebo regálech v uzavřených skladech čistého prádla.

4.6.6 Vzduch

Provoz prádelny musí zajistit, aby nedocházelo k rekontaminaci čistého prádla šířením biologických a chemických nečistot vzduchem.

5 Kontroly

5.1 Hygienicko-epidemiologická kontrola

Hygienicko-epidemiologickou kontrolu v provozu prádelny podle OS 80-05 musí prádelna zajistit nejméně 1x ročně a to ve spolupráci s akreditovanou zkušebnou.

5.1.1 Technologická voda

Při kontrolách mikrobiologické čistoty technologické vody se použijí postupy podle OS 80-05. Požadavky na mikrobiologickou čistotu technologické vody jsou uvedeny v části 8.3, OS 80-05.

5.1.2 Technologická a manipulační zařízení

Při kontrolách mikrobiologické čistoty technologických a manipulačních zařízení se použijí postupy podle OS 80-05. Požadavky na mikrobiologickou čistotu zařízení jsou uvedeny v části 8.1, OS 80-05 (kontrola pomocí otisků) a v části 8.2 OS 80-05 (kontrola pomocí stěrů).

5.1.3 Personál

Při kontrolách mikrobiologické čistoty rukou se použijí postupy podle OS 80-05. Požadavky na mikrobiologickou čistotu rukou personálu manipulujícího čistým prádlem jsou uvedeny v části 8.1, OS 80-05 (kontrola pomocí otisků) a v části 8.2, OS 80-05 (kontrola pomocí stěrů).

5.1.4 Čisté prádlo

Při kontrolách mikrobiologické čistoty prádla se použijí postupy podle OS 80-05. Požadavky na mikrobiologickou čistotu čistého prádla jsou uvedeny v části 8.1, OS 80-05.

5.1.5 Vzduch

Při kontrolách mikrobiologické čistoty vzduchu se použijí postupy podle OS 80-05. Požadavky na mikrobiologickou čistotu vzduchu jsou uvedeny v části 8.4, OS 80-05.

5.2 Provozní kontroly

V provozu prádelny musí být kontrolováno dodržování technologických a hygienických parametrů (např. kontrola dodržování hygienického plánu, kontrola vedení evidence, kontrola úplnosti provozní dokumentace apod.).

5.2.1 Senzorická kontrola

V provozu prádelny musí být zajištěno provedení sensorické kontroly kvality prádla připraveného k expedici v rozsahu podle přílohy B.

Kontrolu provádí pověřený pracovník, který vede o kontrole záznam.

5.2.2 Kontrola technologické vody

Tvrdość vody a funkčnost zařízení na přípravu technologické vody musí být denně kontrolována a o výsledcích kontroly musí být pořizovány záznamy. Kontrola obsahu železa, manganu a mědi v technologické vodě musí být provedena nejméně 2krát ročně. Technologická voda pro kontrolu obsahu kovů se odebírá na vstupu do pracích strojů.

5.3 Kontrola kvality praní

Pro provoz prádelny musí být zpracován harmonogram kontroly kvality praní prostřednictvím zkušební klůcku pro jednotlivé typy pracích strojů s konkrétní technologií. Stroje a technologie (programy) podílející se rozhodujícím způsobem na výkonech provozu prádelny musí být prověřeny podle OS 80-04 v souladu s harmonogramem akreditovanou zkušební laboratoří.

Při podstatné změně technologie praní musí být kontrola kvality praní provedena nejpozději při uvádění do rutinního provozu.

5.4 Dodržování předepsaných parametrů technologických postupů

Kontrola dodržování technologických postupů musí být zajištěna nejméně 2krát ročně akreditovanou zkušebnou nebo dodavatelem pracích prostředků a technologie. Kontrola musí být zaměřena zejména na tyto parametry:

- poměr lázně;
- teplotu lázně;
- doba zdržení při teplotě praní;
- koncentrace pracích, pomocných a dezinfekčních prostředků;
- pH poslední lázně.

O výsledcích každé kontroly musí být pořizen záznam.

5.5 Kontrola dezinfekční účinnosti pracích procesů

Kontrola dezinfekční účinnosti pracích procesů podle článku 6.5, OS 80-05 musí být provedena 1x ročně akreditovanou zkušebnou. Při podstatné změně technologie praní musí být kontrola dezinfekční účinnosti pracích procesů provedena nejpozději při uvádění technologie do rutinního provozu.

Požadavek na dezinfekční účinnost pracích procesů je uveden v části 8.5, OS 80-05.

Příloha A (informativní)

Tab. 1 – Hygienický plán

Co?	Kdy?	Jak?	Čím?	Koncentrace / expozice	Kdo provede?	Kdo kontroluje?
Např.: Příjem prádla						
stoly-pracovní plochy	denně po skončení provozu	setřít za vlhka	lichý měsíc / sudý měsíc prostředek A / prostředek B	0,5% / 30 min.	p. XY	pí AB / mistrová
podlahy	denně	setřít za vlhka	lichý měsíc / sudý měsíc prostředek A / prostředek B	0,5% / 30 min.	p. XY	pí AB / mistrová
obložení stěn, dveře	týdně	setřít za vlhka / postřik	lichý měsíc / sudý měsíc prostředek A / prostředek B	0,5% / 30 min.	p. XY	pí AB / mistrová
Dezinf. box na vozíky	2x měsíčně	postřik	lichý měsíc / sudý měsíc prostředek A / prostředek B	neředěný / 15 min.	p. XY	pí AB / mistrová
Kontinuální prací stroj						
zásobní tanky recyklované vody						
odvodňovací lis, membrána a pás		důkladně mechanicky setřít plochy a záhyby očistit tlakovou vodou				
pás dopravníku sušičky/rozvolňovače						
třídící pás						
ostatní dopravní pásy						
.....						

Zpracoval:

Dne:

Příloha B (informativní)

Záznam o senzorické kontrole

Kontrolu provedl: ..... Datum: .....

Zákazník: ..... Objednávka č. ....

	Vzorek č.				
	1	2	3	4	5
a) Rovné prádlo					
- čistota					
- beze skvrn					
- suchost					
- hladkost					
- bělost					
- složení					
- vůně prádla					
- kvalita zabalení					

b) Tvarované prádlo					
- čistota					
- beze skvrn					
- suchost					
- hladkost					
- celkové dohotovení					
- vůně prádla					
- kvalita zabalení					

 Podpis kontrolujícího

splněno = +

nesplněno = -